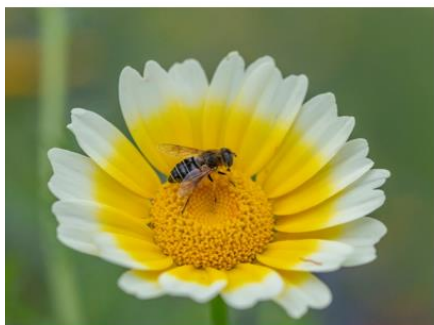

Handlingsplan for urbant landbruk i Trøndelag

2025 - 2028

Februar 2025

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Hvorfor urbant landbruk	4
3. Urbant landbruk i Trøndelag	6
Mange gode eksempler	8
4. Regionale og nasjonale planer og strategier	9
5. Mål, innsatsområder og tiltak.....	10
Innsatsområde 1: Bærekraftig by- og stedsutvikling.....	11
Innsatsområde 2: Økt kunnskap om bærekraftig matproduksjon	13
Innsatsområde 3: Økt bærekraftig verdiskaping og næringsutvikling	15
6. Plan for videre oppfølging	17

Foto: Bilder på første side er fra Statsforvalteren i Trøndelag

Utarbeidet av: Statsforvalteren i Trøndelag, i samarbeid med Bybonden i Trondheim og Trøndelag (Bybonden består av Statsforvalteren i Trøndelag, Grønt kompetansesenter Mære-Skjetlein, Trondheim kommune, Trøndelag Bondelag, Oi! Trøndersk Mat og Drikke, samt Voll gård – kompetansesenter for urban dyrking)

1. Innledning

I en tid preget av utfordringer som krig, klimaendringer og urbanisering, står vi overfor viktige oppgaver med å sikre mattrygghet, bevare miljøet og fremme sosial inkludering. Urbant landbruk er et godt virkemiddel som kan hjelpe oss i møte med de store utfordringene.

Urbant landbruk bringer matproduksjonen nærmere forbruker og skaper lokale arbeidsplasser. Urbant landbruk bidrar også til stedsutvikling, jordvern og folkehelse.

Med denne handlingsplanen vil vi synliggjøre det store potensialet som ligger i urbant landbruk og motivere til felles innsats. Med erfaringer gjennom flere år, både lokalt og regionalt, har vi et godt utgangspunkt for å utvikle det urbane landbruket ytterligere.

Handlingsplanen retter seg mot hele bredden av aktører innen urbant landbruk, i både privat og offentlig sektor, og tar utgangspunkt i definisjonen gitt i den nasjonale strategien for urbant landbruk [Dyrk byer og tettsteder](#) (se boks nederst på siden). Begrepet urbant landbruk omfatter aktiviteter i byer, bynære områder og andre tettsteder. Det inkluderer ulike former for matproduksjon og landbruksaktiviteter. Det omfatter både kommersielle og ikke-kommersielle aktiviteter.

Handlingsplan for urbant landbruk viser hvilke innsatsområder og tiltak vi vil prioritere i Trøndelag i perioden 2024 til 2028. Planen legger FNs bærekraftsmål til grunn, og bygger på føringer gitt i nasjonal strategi for urbant landbruk, samt andre relevante nasjonale og regionale planer og strategier.

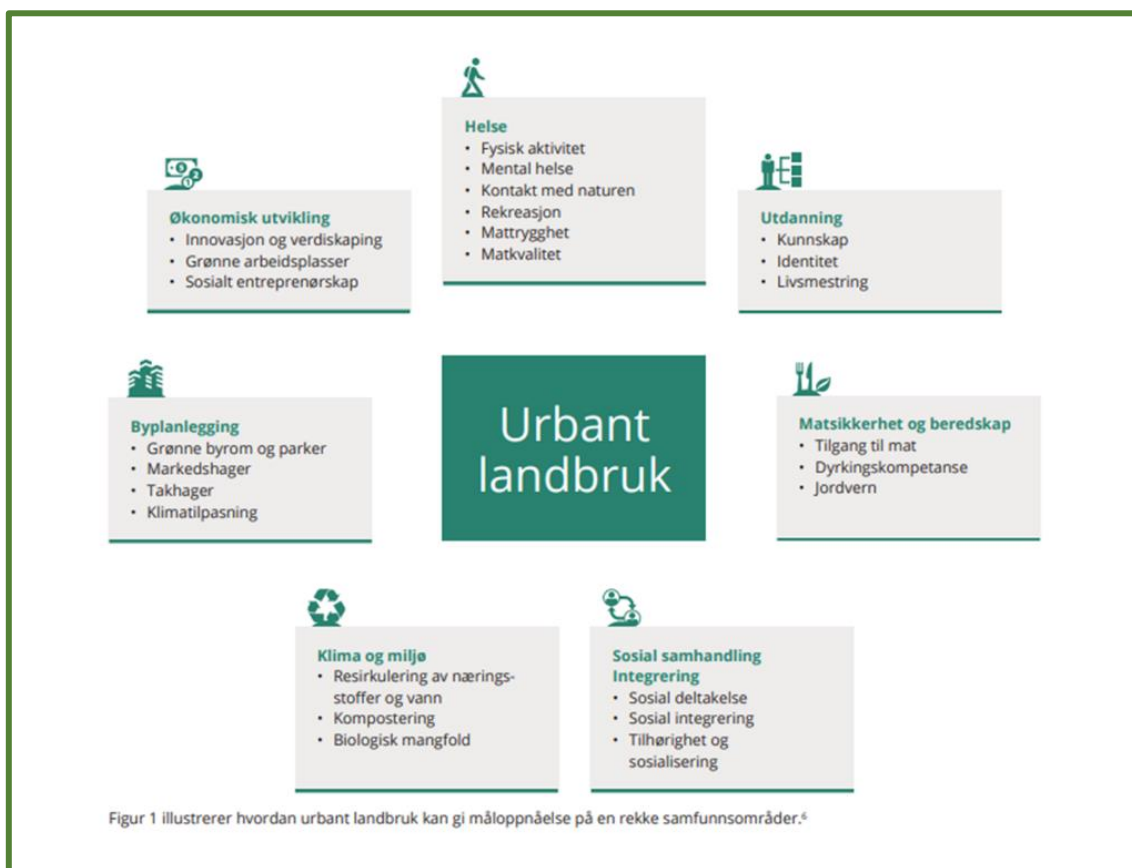
Regjeringen prioriterer urbant landbruk, og har samlet mye nyttig informasjon, inklusive veiledere, på regjeringen.no. Tverrsektorielt og tverrfaglig samarbeid på statlig, regionalt og lokalt nivå er nødvendig for å lykkes med arbeidet.

Handlingsplanen er utarbeidet av Statsforvalteren i Trøndelag, i samarbeid med Bybonden i Trondheim og Trøndelag (se liste nederst på forrige side), og med innspill fra en rekke kommuner. Det er Statsforvalteren, i samarbeid med Bybonden, som vil ha hovedansvar for å følge opp planen.

Fra den nasjonale strategien *Dyrk byer og tettsteder*: Urbant landbruk er private og offentlige aktiviteter knyttet til produksjon av mat, utvikling av grøntstruktur og sirkulær ressursbruk i byer og tettsteder. Alt fra balkongkasser og tak, til villahager, andelshager, parseller, hønsehold og bynære landbruksarealer er inkludert. Aktivitetene kombinerer ofte flere formål som undervisning, hobby, næringsutvikling og entreprenørskap, sosiale møteplasser, folkehelse, integrering, matkultur, naturmangfold, samt vern av matjord og grøntområder.

2. Hvorfor urbant landbruk

En stor verdi ved urbant landbruk er at det kan gi gevinster på flere viktige samfunnsområder. Det forutsetter imidlertid at det legges til rette for samhandling og planlegging på tvers av sektorer. Lykkes vi med det, får vi bærekraft i praksis – både sosialt, økonomisk, samt klima- og miljømessig.

Figuren er hentet fra nasjonal strategi for urbant landbruk *Dyrk byer og tettsteder*

Det er altså mange gode grunner til å investere i urbant landbruk i Trøndelag. De viktigste er:

- **Sikre mattrygghet og bærekraftig matproduksjon:**
Urbant landbruk bringer matproduksjonen nærmere forbrukerne, reduserer avstanden maten må transporteres og det bidrar til å sikre tilgang til sunn og bærekraftig mat. I en tid hvor mattrygghet står i fare på grunn av uroligheter, klimaendringer og andre faktorer, er det avgjørende å styrke vår evne til å produsere mat lokalt.

- **Bevare miljøet og verne om matjorda:**

Urbant landbruk kan bidra til å øke den generelle forståelsen i samfunnet for jordas verdi og med det bidra til å bevare verdifull matjord. Urbane områder og areal ute av drift kan utnyttes til matproduksjon, istedenfor å fortette med bygninger og infrastruktur. Ved å dyrke på tak, etablere flere felleshager, parselhager, parker med spiselige vekster gir vi levesteder for insekter og fugler og etablerer sosiale, grønne lunger, samtidig som vi produserer mat og bevarer matjorda.

- **Fremme læring, sosial inkludering og folkehelse:**

Urbant landbruk handler også om inkludering, mangfold og folkehelse. Stadig flere bor i byer og har fjernet seg fra matproduksjon. Det er nå en global trend å spise selvdyrket mat, og felles dyrkingsprosjekter gir folk mulighet til å dyrke sin egen mat. Dette kan være en inngang til sunn livsstil, gode forbrukervaner og god folkehelse. Grønne fellesskapsområder skaper trivelige møteplasser, bringer mennesker sammen på tvers av bakgrunn og forebygger ensomhet. Både fellesskapshager og skolehager gir kunnskap, og er med på å skape forståelse og respekt for maten.

- **Skape lokale arbeidsplasser og økonomisk utvikling:** Urbant landbruk har et potensiale for å gi flere arbeidsplasser og økt lokal verdiskaping. Urbant landbruk gir bynære gårdbrukere muligheten til å selge mat og tjenester direkte til forbrukere i byer og tettsteder gjennom besøksgårder, markedshager, salg fra gårdsbutikk, direkte salg til restauranter, på markeder, gjennom abonnementsordninger, Bondens marked og REKO-ringer. Urbant landbruk kan også være matproduksjon i lukkede, høyteknologiske «plantefabrikker» i industribygg.

Foto: Statsforvalteren i Trøndelag

3. Urbant landbruk i Trøndelag

Den spede starten til *urbant landbruk* i Trøndelag kan spores til 1991, med åpningen av Voll gård. Da startet de opp med aktiviteter og tilbud til barn og unge. Gården benevnes nå som *hele byens bondegård*. På slutten av 1990-tallet gjennomførte Trondheim kommune og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag (nå Statsforvalteren) prosjektet *bynært landbruk*. Det ble satt søkelys på problemstillinger knyttet til det å være aktiv bonde i nærheten til tette befolkningkonsentrasjoner.

Urbant landbruk i Trøndelag fikk tilført en ny dimensjon da studenter ved NTNU, rundt 2010, gjennom prosjektet *eksperter i team*, valgte å jobbe med urbant landbruk. Arbeidet som ble gjennomført har seinere bidratt positivt til byutviklingen i Trondheim. Trondheim kommune har i flere år hatt en politisk bestilling for å satse på urbant landbruk, og har årlig bevilget midler til dyrkningsprosjekter som felleshager, parselhager, skolehager, institusjonshager med mer. Dyrkningsprosjektene synliggjorde et behov for kompetanse, og [kompetansesenter for urban dyrking](#) ble etablert på Voll gård i 2016. Kompetansesenteret har bidratt med kunnskap til gründere, skoler, dyrkningsfelleskap og private aktører.

Samling ved Voll gård – kompetansesenter for urban dyrking
Foto: Kari Kolle

I 2024 bevilget Trøndelag Fylkeskommune midler til det 3-årige prosjektet **Bybonden i Trondheim og Trøndelag** [Bybonden i Trondheim og Trøndelag](#). Prosjektet ledes av Grønt kompetansesenter Mære-Skjetlein, og eies av Trondheim kommune, Trøndelag Bondelag, Stiftelsen Voll gård, Oi! Trøndersk Mat og Drikke, Statsforvalteren i Trøndelag og Grønt kompetansesenter Mære-Skjetlein. Bybonden vil være et nyttig redskap i arbeidet med å realisere flere av tiltakene i planen. Intensjonen med prosjektet er å inspirere til, og bygge kunnskap om landbruk og urban dyrking.

Hovedmål i prosjekt Bybonden

1. Bybonden skal bidra til kunnskapsutveksling og nettverksbygging, i og mellom landbruket i Trøndelag, bybefolkninga, de urbane og bynære gårdene og kompetansemiljøene.
2. Bybonden skal bidra til økt matberedskap i Trøndelag gjennom å stimulere til variert landbruksproduksjon, økt urban dyrking og økt rekruttering til grønne næringer.
3. Bybonden skal bidra til at gårder i regionen i 2030 til sammen utgjør et godt tilbud til befolkninga som besøksgårder og som tilbydere av et bredt mat- og opplevelsestilbud.
4. Bybonden skal være en god samhandlingsarena som bidrar til videreutvikling av eksisterende aktører i det trønderske landbruket, det bynære landbruket og den urbane dyrkinga.

Urbant og bynært landbruk kan altså bidra til å nå mange ulike samfunns mål som matproduksjon og beredskap, arbeidstrening, integrering, kunnskap, mestring, helse, grønnere og attraktive boområder og bedre klima.

Urban dyrking kan også bidra til økt bærekraftig verdiskaping. Statsforvalteren i Trøndelag har i samarbeid med Voll gård og Norsk landbruksrådgiving gjennomført fire oppstartsprogram for markedshagedyrking fra 2021 til 2024. Gjennom programmet har deltakerne lært om både produksjon, marked og salg av grønnsaker.

Det er mange som bidrar i arbeidet med å utvikle urbant landbruk i Trøndelag. Det er dannet en nettverksgruppe, med deltakere fra Trøndelag fylkeskommune, Trondheim kommune, Bondelaget, Voll gård, Nord universitet og Statsforvalteren. Hensikten med nettverket er å utvikle det urbane og bynære landbruket, dele informasjon, samt inspirere og lære av hverandre. Statsforvalteren har hatt ansvar for å kalle inn til årlige møter.

Mange gode eksempler

I Trøndelag er det mange gode eksempler på urbant og bynært landbruk. [Trondheim kommune](#) har over tid satt søkelys på urbant landbruk. Noe som har resultert i at mange lag, foreninger, sykehjem, skoler, barnehager, studenter og gårdsbruk har startet opp med dyrking. Kommunen har laget et [kart](#) som viser plasseringen av ulike prosjekter. Vi finner også gode eksempler i andre kommuner i fylket.

Rundt om i fylket er det felleshager med sosialdyrking og det er også flere [andelslandbruk](#). Enkelte bynære gårder har tilbud der åkeren brukes til språktrening, sosial arena og inkludering av flyktninger. Det er også flere i fylket som har startet opp med [markedshager](#) med salg av grønnsaker og blomster. Vertikaldyrking med vekstlys i produksjonshall finnes også. Det er også dannet nettverk blant produsenter som tilbyr lokal, kortreist mat.

Aktivitet i form av skolehager er etablert i flere kommuner, og de ulike skolene har utviklet måter å organisere dette på. Grønn barneby, Trondheim kommune har arbeidet med skolehager over lang tid, noe som har resultert i oppstart av skolehager i godt over 100 barnehager og om lag 30 skoler. Skolehager er gode arena for å nå ulike læringsmål, og det er opparbeidet mye erfaring som flere skoler og barnehager kan dra nytte av.

I fylket har vi flere kunnskapsaktører som bidrar med kompetanse til både småskala og storskala landbruk, som Voll gård – kompetansesenter for urban dyrking, Landbruksskolene og Norsk landbruksrådgiving.

Noen kommuner har plantet bærbusker og frukttrær i parker og andre offentlige områder. Det finnes altså mange gode eksempler som kan være til inspirasjon og nytte for andre som ønsker å starte med dyrking, enten målet er det sosiale, læring eller næring.

Skolehageprosjekt Lerflaten gård, Trondheim
Foto: Gro Helene Lerflaten

4. Regionale og nasjonale planer og strategier

I utarbeidelse av handlingsplanen har vi lagt til grunn relevante regionale og nasjonale planer og strategier. Vi har hentet verdifulle tips, råd og erfaringer fra de ulike rapportene og veilederne som er utarbeidet for urbant landbruk de senere årene.

Regjeringen prioriterer arbeidet med urbant landbruk og Statsforvalteren har gjennom hovedinnstruks fått i oppdrag å bidra med faglig bistand i arbeidet med urbant landbruk. Det er samlet mye nyttig informasjon på [regjeringen.no](https://www.regjeringen.no). Her finner vi blant annet Nasjonal strategi for urbant landbruk [Dyrk byer og tettsteder](#) og informasjon om urbant landbruk i planleggingen, med ansvar og roller til ulike etater.

NIBIO (Norsk institutt for Bioøkonomi) har laget en [veileder for urbant landbruk](#), i arealer som er åpne for allmenheten. Denne planen gir praktiske råd og retningslinjer for etablering og drift.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har også utarbeidet en [veileder](#) for urbant landbruk. De har i tillegg gjennomført [En mulighetsstudie](#) som gir innsikt i potensialet for urbant landbruk regionalt. Økologisk Norge har, i prosjektet Skolehager i Norge, laget et [ressursbibliotek](#) som er til stor hjelp for de som vil starte skolehage.

Relevante mål og strategier, i tillegg til de nevnt ovenfor:

- FNs bærekraftsmål, [FNs bærekraftsmål](#)
- Trøndelagsplanen 2019 – 2030, [Trøndelagsplanen 2019 - 2030](#)
- Regional strategi for verdiskaping i Trøndelag 2022 – 2025, [Verdiskapingsstrategien - Trøndelag fylkeskommune](#)
- Handlingsplan for landbruket i Trøndelag 2022 – 2025, [Handlingsplan for landbruket i Trøndelag 2022 - 2025](#)
- Handlingsplan for økologisk landbruk 2020 -2025, [Handlingsplan for økologisk landbruk i Trøndelag](#)
- Trøndersk Matmanifest, [Trøndersk Matmanifest](#)
- Farm to fork strategi, [Farm to Fork Strategy - European Commission](#)
- Kommunale planer, eksempelvis Trondheim kommune sin landbruksplan [Kommunedelplan for landbruket i Trondheim](#)
- Læreplanverket (LK20) [Læreplanverket](#)
- Rammeplan for barnehagen, [Rammeplan for barnehagen](#)

5.Mål, innsatsområder og tiltak

Handlingsplan for urbant landbruk i Trøndelag bygger på den nasjonale strategien for urbant landbruk [Dyrk byer og tettsteder](#). Vi har fokusert på strategiens tre innsatsområder, og utviklet tiltak og aktiviteter tilpasset forholdene i Trøndelag.

Hovedmål: Legge til rette for urbant landbruk i byer og tettsteder i Trøndelag

Innsatsområder:

- Bærekraftig by- og stedsutvikling
- Økt kunnskap om bærekraftig matproduksjon
- Økt bærekraftig verdiskaping og næringsutvikling

Enkelte tiltak og aktiviteter kan gjennomføres uten store ekstra kostnader, mens andre vil kreve ekstern finansiering. Det vil bli en del av arbeidet med handlingsplanen å prioritere, søke nødvendige midler der det trengs, og tilpasse gjennomføringen til tilgjengelige ressurser.

Inspirasjonssamling ved Støre Valen, Røra

Foto: Kari Kolle

Innsatsområde 1: Bærekraftig by- og stedsutvikling

Den nasjonale strategien for urbant landbruk fremhever at urbant landbruk *kan bidra til mer bærekraftige og robuste byer i tråd med bærekraftsmålene*. Samtidig er arealene i byområdene under press, med mange, ofte motstridende, interesser som må balanseres.

Vår ambisjon er at urbant landbruk skal gjøre byer og tettsteder mer attraktive. Det skal skape nye sosiale møteplasser, grønne rekreasjonsområder og økt matproduksjon, samtidig som det fremmer naturmangfold. For å lykkes er god forankring, planlegging og en helhetlig tilnærming avgjørende.

Kommunen, som planmyndighet, har ansvar for å sikre arealer til urbant landbruk, se [urbant landbruk i planlegging](#). Dette er viktig å følge opp, som beskrevet i den nasjonale strategien. Det er imidlertid ulike forutsetninger for å kunne prioriterer dette arbeidet, noe som gjør det nødvendig å finne løsninger som er tilpasset lokale behov og ressurser.

NIBIO har laget en [Veileder for urbant landbruk i arealer som er åpne for allmennheten](#) som beskriver hvordan en kan legge til rette for dyrking av spiselige planter i byer og tettsteder.

Effekt mål:

- Matsikkerhet og beredskap
- Jordvern
- Sosial inkludering og forbedret folkehelse
- Grønne lunger og bærekraftige bymiljøer
- Økt miljøbevissthet og biologisk mangfold

Dugnad ved andelslandbruket på Egge Museum, Steinkjer

Foto: Mari Iversen Ødegård

Innsatsområde 1: Bærekraftig by- og stedsutvikling

Tiltak	Kommentar	Samarbeidspartnere
1. Bevisstgjøring, forankring og arealplanlegging		
1.1 Øke kunnskapen om arealressursen sin betydning i befolkningen generelt og blant politikere spesielt	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjon, samarbeid, løfte gode historier og konkrete eksempel • Sette temaet på agendaen i ulike sammenhenger 	Alle
1.2 Innarbeide urbant landbruk som tema i kommunale og fylkeskommunale planer og strategier	<ul style="list-style-type: none"> • Vektlegge helhetlig og tverrsektoriell tilnærming 	Kommunene, Fylkeskommunen, Statsforvalteren
2. Tilgjengeliggjøre areal for dyrking		
2.1 Gjennomføre kartlegging av mulig areal egnet for urbant landbruk	<ul style="list-style-type: none"> • Areal som ikke er i bruk, ev. midlertidig ute av drift • Vektlegge god kvalitet i jord, fri for forurensning. Vurderer hva jorda er egna for. • Vurdere et system for registrering og tildeling av areal til urbant landbruk • Oppfordre private eiendomsutviklere til å tilrettelegge for dyrking 	Kommunene, fylkeskommunen, Statsforvalteren
2.2 Tilrettelegge areal for dyrking	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere behovet for infrastruktur: vann og vei • Vurdere behovet for planavklaring (Andelslandbruk og parselhager inngår i LNFR-formålet forutsatt at det ikke legges opp til infrastruktur eller bygge-/anleggstiltak.) 	Kommunene
3. Nettverk i kommunene - erfaringsutveksling og inspirasjon		
3.1 Arrangere nettverksmøter og arbeidsverksted for kunnskapsdeling og samarbeid mellom kommuner og relevante aktører innen urbant landbruk	<ul style="list-style-type: none"> • Opprette og følge opp kontaktpersoner for urbant landbruk i alle kommuner • Oppfordre til tverrfaglig dialog og samarbeid • Samarbeide for videre utvikling av urbant landbruk 	Bybonden i Trondheim og Trøndelag, Statsforvalteren, fylkeskommunen
3.2 Opprette en erfaringsbank/eksempelsamling for deling av gode eksempler	<ul style="list-style-type: none"> • Vise til urbant landbruk på regjeringen.no 	Bybonden
4. Stimulere til nye dyrkingsprosjekt		
4.1 Mobilisering og inspirasjonssamlinger	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan få i gang nye prosjekt • Vise til gode eksempler • Synliggjøre eksisterende finansieringsmuligheter • Stimulere til interkommunalt samarbeid 	Bybonden, Statsforvalteren

Innsatsområde 2: Økt kunnskap om bærekraftig matproduksjon

Innsatsområdet setter søkelyset på kunnskap og ferdigheter innen bærekraftig matproduksjon hos både bønder og forbrukere. Det handler om å fremme forståelse for hvordan maten produseres, hva som kjennetegner bærekraftige metoder, og hvordan man kan støtte, og selv delta i, lokal matproduksjon.

Målet er å stimulere til mer bærekraftig matproduksjon og forbruk, samt styrke tilknytningen mellom bonde og forbruker gjennom kunnskapsdeling, inspirasjon og nettverk. At flere i samfunnet har kunnskap om dyrking er også viktig i beredskapssammenheng.

Den nasjonale strategien har identifisert viktige kunnskapsbehov. Dette inkluderer bærekraftige dyrkingsmåter og innsatsvarer, miljø- og helsemessig trygg matproduksjon, avfallshåndtering med mer.

Trøndelag har flere kompetansemiljøer som vil være viktige bidragsytere i arbeidet med urbant landbruk. Blant disse er Norsk Landbruksrådgiving, Voll gård – kompetansesenter for urban dyrking, Bybonden i Trondheim og Trøndelag, Kompetansenettverket for lokalmat, Oi! Trøndersk Mat og Drikke, Nord Universitet, Hageselskapet, Grønt kompetansesenter Mære - Skjetlein, landbruksskolene og kommunene.

Effekt mål:

- Økt kompetanse og engasjement for hagebruk, landbruk og matproduksjon
- Endret holdning og forbrukeradferd – mer bevisste forbrukere
- Jordvern
- Sikre fremtidig kompetanse og arbeidskraft
- Styrke regional matkultur, stolthet og identitet

Bilder tatt i forbindelse med Trøndersk Matfestival – Et sted nær deg
Foto: Lars Bugge Aarset/Oi! Trøndersk Mat og Drikke

Innsatsområde 2: Økt kunnskap om bærekraftig matproduksjon

Tiltak	Beskrivelse	Samarbeidspartnere
5. Lær å dyrke		
5.1 Arrangere markdager, kurs, webinar, seminar, workshops, m.m	<ul style="list-style-type: none"> Rettet mot enkeltaktører, frivillige, organisasjoner, skoler og barnehager 	Voll gård/kompetansesenter for urban dyrking, Bybonden, Grønt kompetansesenter Mære-Skjetlein, NLR
6. Generell informasjon og bevisstgjøring til befolkningen generelt		
6.1 Aktiviteter for å øke bevisstheten om bærekraftig matproduksjon	<ul style="list-style-type: none"> Artikler Prosjekt <i>Mer mat fra Trøndelag i offentlige måltid</i> 	Bybonden Oi! Trøndersk Mat og Drikke Bondelaget
6.2 Kunnskapsutveksling mellom bonde og forbruker	<ul style="list-style-type: none"> Facebook, nettside Besøksgårder 	Bybonden Bondelaget
7. Ressurser og veiledning		
7.1 Tilgjengeliggjøre ressurser som veiledere, brosjyrer og digitale plattformer med informasjon om urbant landbruk	<ul style="list-style-type: none"> Bybondens informasjonsflater Hjemmesider 	Bybonden Alle aktuelle
8. Skolehager og besøksgårder		
8.1 Få i gang et regionalt prosjekt på skolehager	<ul style="list-style-type: none"> Bygge på erfaringer fra Økologisk Norge, Trondheim kommune/Grønn barneby og andre kommuner 	Bybonden, Voll gård, Statsforvalteren
8.2 Synliggjøre besøksgårder	<ul style="list-style-type: none"> Registrere og formidle ut til familier, skoler, barnehager m.fl Få til samarbeid lokalt 	Bybonden Trøndelag Bondelag Oi! Trøndersk Mat og Drikke
9. Rekruttering, forskning og utvikling		
9.1 Synliggjøre utdannings- og jobbmulighetene innen landbruket og andre grønne næringer	<ul style="list-style-type: none"> Informasjon, utdanningsmesser, sosiale medier, nettverk/samarbeid 	Bybonden/Grønt kompetansesenter, 4H, Bondelaget, fylkeskommunen, Statsforvalteren, Oi! Trøndersk Mat og Drikke
9.2 Prosjekt Just Grow	<ul style="list-style-type: none"> Setter søkelys på rettferdighet i urbant landbruk gjennom transnasjonal, tverrfaglig forskning på tvers av seks byregioner. 	Nord Universitet

Innsatsområde 3: Økt bærekraftig verdiskaping og næringsutvikling

Urbant landbruk kan gi landbruket forretningsmodeller som drar nytte av nærheten til by og tettbygde strøk. Dette kan omfatte lokal matproduksjon, andels- og markedshager, landbruksbaserte tjenester som Inn på tunet – og andre, pedagogiske tilbud for barn og unge, samt arbeidstrening og landbruksbasert reiseliv.

Salgskanaler som korter ned avstanden mellom bonde og forbruker, kan stimulere landbruket til å produsere det forbrukerne etterspør og samtidig gi kunnskap om matens opprinnelse. Det finnes stadig flere kanaler for direkte salg av lokalproduserte varer, som matfestivaler, Bondens Marked, REKO-ringer, nettsalg og lokale samvirker eller kooperativer.

For å stimulere til mer næringsutvikling må det vises til gode eksempler og muligheter.

Effektmål:

- Lokal verdiskaping og arbeidsplasser
- Større mangfold av produkter og tjenester
- Økt andel grøntproduksjon og bærekraftige produksjonsmetoder
- Økt tilgang til lokale markeder og gårdsbutikker

Trøndersk Matfestival i Trondheim

Foto: Leiv Aspen/Oi! Trøndersk Mat og Drikke

Innsatsområde 3: Økt bærekraftig verdiskaping og næringsutvikling

Tiltak	Beskrivelse	Samarbeidspartnere
10. Inspirasjon, nettverk og kompetanse til bønder og gründere som ønsker å drive kommersielt		
10.1 Mobilisere, rekruttere	<ul style="list-style-type: none"> Inspirasjons- og mobiliseringstreff Synliggjøre utdannings- og jobbmuligheter 	Bybonden, Statsforvalteren
10.2 Arrangere kurs, workshops, seminarer, førsteråd, mentorordninger og markdager	<ul style="list-style-type: none"> Markedshager i Trøndelag Eventuell videreføring av Robust småskalagrønt Dyrking, utvikling av produkt, forretningsmodellering, merkevarebygging, salg, m.m. Synliggjøre og informere om finansieringsmuligheter 	NLR, Voll gård, Bybonden, Grønt kompetansesenter Mære-Skjetlein, Kompetansenettverk lokalmat, IN
10.3 Bygge nettverk mellom gründere	<ul style="list-style-type: none"> Få til et tettere samarbeid mellom de ulike ressursene og miljøene som finnes i Trøndelag Fagnettverk for urbant landbruk 	Bybonden, Statsforvalteren
11. Verktøy og veiledning		
11.1 Bidra til å tilgjengeliggjøre eksisterende verktøy, veiledere, redskap, teknologi, osv.	<ul style="list-style-type: none"> Hjemmeside til Bybonden, Voll, Statsforvalteren, Trondheim kommune, m.fl (sett inn lenker) www.markedshage.no www.regjeringen.no www.agropub.no 	Bybonden, Voll gård, Statsforvalteren, NLR
12. Synliggjøring, profilering og salg		
12.1 Løfte gode eksempel	<ul style="list-style-type: none"> Media, historiefortelling og informasjon 	Bybonden
12.2 Fremme matopplevelser i fylket	<ul style="list-style-type: none"> Omdømmebygging, synliggjøring og informasjonsarbeid Bygge stolthet - Trøndersk Matmanifest Matfestivaler, gårdsbutikker, spisesteder, lokale markeder og opplevelsesruter 	Bybonden, Oi! Trøndersk Mat og Drikke
12.3 Utvikle markedet og styrke/videreutvikle markeds plasser/markedskanaler	<ul style="list-style-type: none"> Satsing for å få mer mat fra Trøndelag inn i offentlige måltid Synliggjøre og styrke/videreutvikle eksisterende markeds plasser. Tilrettelegge for nye markeds plasser/markedskanaler 	Bondens Marked Trøndelag, Bybonden, Oi! Trøndersk Mat og Drikke

6. Plan for videre oppfølging

Gjennom Handlingsplan for urbant landbruk i Trøndelag ønsker vi å fremme mer dyrking i byer og tettsteder i fylket.

Statsforvalteren vil ta ansvar for å følge opp planen, i samarbeid med aktørene i Bybonden. For å lykkes i arbeidet er vi avhengige av et godt samarbeid på tvers av fagområder og sektorer, både regionalt og lokalt. Kommunene vil spille en sentral rolle i arbeidet med urbant landbruk, men som tidligere poengtert, må innsatsen tilpasses lokale forutsetninger og behov.

Vår intensjon er å få i gang aktiviteter og tiltak som kan gjennomføres innenfor eksisterende budsjettammer eller uten store kostnader. Samtidig ser vi at en del tiltak vil være avhengige av ekstern finansiering, og vi tar forbehold om at dette må være på plass for at aktiviteten skal kunne gjennomføres.

Planen er fleksibel og vil tilpasses etter hvert som vi gjør oss erfaringer. Vi håper planen også kan gi grobunn for nye satsinger og initiativ.

Vi ønsker å skape et bredt engasjement, og at dette bidrar til at flere deltar i hagebruk, landbruk og matproduksjon i Trøndelag.

Aktivitet ved Voll gård – kompetansesenter for urban dyrking, Trondheim
Foto: Statsforvalteren i Trøndelag